

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

„Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”
"Co-financed by the Ministry of Culture and National Heritage of the Republic of Poland"

BIULETYN INFORMACYJNY 1985

**POLSKI INSTYTUT NAUKOWY W KANADZIE
I BIBLIOTEKA POLSKA**

3479 Peel Street, McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
Tel.: (514) 392-5958

SŁOWO OD REDAKCJI

Zespół Redakcyjny dziękuje wszystkim Członkom Instytutu za nadesłanie materiałów dotyczących działalności naukowej i społecznej w roku akademickim 1984/85.

Mamy nadzieję, że kontynuowanie tej rubryki spotka się z przychylnym przyjęciem wszystkich Członków i pozwoli na szerszą wymianę doświadczeń.

Redakcja BIULETYNU chętnie przyjmuje wszelkie uwagi dotyczące tej publikacji. Sugestie i propozycje Państwa będą uważnie rozpatrzone przy opracowaniu następnego rocznika.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY ŻYCZY WSZYSTKIM CZŁONKOM WIELU SUKCESÓW I ZADOWOLENIA W NADCHODZĄCYM ROKU AKADEMICKIM.

S P I S T R E Ś C I

SŁOWO OD REDAKCJI

Działalność Biblioteki Polskiej w Montrealu w roku akademickim 1984/85.....	5
Działalność Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie w roku akademickim 1984/85.....	8
Lista odczytów zorganizowanych przez P.I.N.K. w sezonie 1984/85.....	12
Działalność naukowa, zawodowa i społeczna naszych członków w roku akademickim 1984/85.....	15
Zalecenia Komitetu Planowania Naukowego P.I.N.K.....	33
Józef Lityński REALIZM POLITYCZNY JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO.....	35
Wspomnienia pośmiertne.....	38
Apel Biblioteki Polskiej	47
Listy.....	48

DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI POLSKIEJ W MONTREALU

W ROKU AKADEMICKIM 1984 / 1985

Rok 1984/85 był dla Biblioteki Polskiej rokiem wzmożonej pracy nad katalogowaniem i udostępnianiem księgozbioru szerokim rzeszom czytelników w tym naukowcom i studentom zajmującym się problematyką polską. Specjalny serwis informacyjny dla tej kategorii czytelników jest prowadzony przez Annę Lubicz-Łubę i p. Stefana Władysiuka. Zaobserwowaliśmy dalszy wzrost ilości nowych czytelników (95 osób), rekrutujących się przede wszystkim z fali nowoprzybytych emigrantów oraz ze studentów francuskich i angielskich uniwersytetów. Ogółem do dnia 30 kwietnia 1985 z wypożyczalni skorzystało 1893 osób, kilkanaście osób skorzystało także z nagrań wykładów organizowanych przez P.I.N. , udzielono ponad 500 informacji czytelnicznych.

Spośród wypożyczanych książek i czasopism największym powodzeniem cieszy się literatura emigracyjna, ukazująca się w Polsce poza zasięgiem cenzury. Nowi emigranci żywo interesują się niezakłamaną historią Polski i sprawami Solidarności, toteż książki z tej dziedziny są rozchwytywane.

Dzięki dalszym zakupom nowych wydawnictw oraz darom Radia "Free Europe" wzrosła liczba materiałów w języku polskim i angielskim, poświęconych właśnie Solidarności i obecnej sytuacji w kraju. Wśród nich znalazły się takie materiały jak: The Helsinki Watch Committee, The Committee to Protect Journalists, Radio Free Europe Research, Information Centre for Polish Affairs - Uncensored Poland, Committee in Support of Solidarity; / reports /.

Biblioteka sukcesywnie uzupełnia swój księgozbiór, który liczy obecnie około 32,000 woluminów. Na zakup książek i czasopism oraz na oprawę przeznaczono w roku ubiegłym 2,600 dolarów.

Dużą ilość książek biblioteka otrzymuje zgodnie z wieloletnią tradycją w formie darów od wydawnictw i osób prywatnych m. in. dzięki osobistym kontaktom kustosa biblioteki p. Wandy Stachiewicz. Wśród wydawnictw przysyłających nam egzemplarze okazowe znajdują się: Instytut Literacki w Paryżu, Towarzystwo Historyczne w Rzymie, Polska Fundacja Kulturalna w Londynie, Znak w Krakowie. Wśród naszych licznych ofiarodawców w ubiegłym roku na szczególne podkreślenie zasługują: śp. Artur Tarnowski - nasz stały hojny ofiarodawca, śp. pp. Grafiowa i Wolanowska z Paryża, p. Rupnik, p. rotmistrz J. Wielhorski, p. R. Kwiatkowski, rodzina po śp. W. Babińskim, za sprawą p. M. Zielińskiej - dar

Biblioteki Narodowej w Ottawie. Wdowa po generale p.Maria-Róża Szylling ofiarowała do archiwum Instytutu kopię maszynopisu swej pracy pod tytułem "Monografia Klucza Tulińskiego na tle genealogii właścicieli". Wszystkim naszym ofiarodawcom Biblioteka Polska składa serdeczne podziękowania.

Dzięki zatrudnieniu w pełnym wymiarze godzin bibliotekarza p.Stefana Władysiuka, pracującego dotychczas na pół etatu, i pracy p.Z.Bogdańskiej, zatrudnionej na "part time" zostało skatalogowanych 1346 książek. Wpływające nowości katalogowane są na bieżąco.

Pod kierownictwem prof.K.Łąckiego prowadzono pracę nad projektem sztuki do którego została zatrudniona na "part time" p.J.Morek, która oprawiła 80 rycin i skatalogowała 51. Kontynuowany jest projekt analizy czasopism "analytics" gdzie sporządzono 2600 nowych abstraktów. Projektem tym nadal kieruje p.Wanda Stachiewicz, abstrakty sporządzane są przez p.Barbarę Le Gallic.

Ważnym elementem w działalności biblioteki był dalszy rozwój współpracy i wymiany z innymi placówkami naukowymi w świecie ; z Biblioteką Polską w Londynie , Instytutem Piłsudskiego w Nowym Jorku, Polskim Instytutem Naukowym w Nowym Jorku, Instytutem Historycznym w Rzymie, Instytutem Hoovera w Kalifornii, uniwersytetami w Stanford i Berkeley polegającej na wymianie informacji, korespondencji oraz publikacji i sprawozdań.

Biblioteka jak co roku uczestniczyła w stałej Konferencji Muzeów i Bibliotek na Zachodzie, wysyłając szczegółowe sprawozdania ze swojej działalności. Miała ona miejsce w Paryżu we wrześniu 1984 roku, a naszym przedstawicielem , podobnie jak w roku 1983 był prof.J.Mond.

W listopadzie ubiegłego roku Biblioteka Polska uczestniczyła w Kiermaszu organizowanym przez Komitet Pomocy Dzieciom, na którym sprzedała kilkadziesiąt dubletów książek na sumę 200 dolarów. Udział Biblioteki w kiermaszu poza celem dochodowym miał charakter dalszego propagowania naszej placówki wśród Polonii i pozyskania nowych czytelników.

Inną formą propagowania działalności Biblioteki były apele wysyłane do prasy polonijnej, zawierające skrócone informacje o działalności Biblioteki i prośby skierowane do autorów i wydawców o nadsyłanie swoich prac.

Dzięki uprzejmości dyrektora Sekcji Polskiej stacji radiowej CFMB, p.A.Milewczyka, mieliśmy możliwość nadawania komunikatów o działalności Biblioteki i ogłoszeń o nowościach wydawniczych napływających do biblioteki.

Wypożyczalnia Biblioteki nieprzerwanie opiera się na ofiarnej pracy pań wolontariuszek, wśród których wiele swego czasu poświęcają panie : H.Aleksandrowicz, A.Baryga, Z.Barska, I.Brodowska, K.Kozłowska, K.Petryka, I.Pieniążek, W.Poznańska, S.Solarz.

Wśród innych wolontariuszek pracujących na rzecz biblioteki, przy takich czynnościach jak: prowadzenie księgi inwentarzowej, włączanie kart katalogowych, oprawa i okładanie książek (obłożono we własnym zakresie ponad 180 książek), zbieranie wycinków prasowych odnośnie poloników, porządkowanie dokumentacji dotyczącej organizacji polonijnych szczególnie pomagają nam panie: T. Brodowska, A. Buzek, A. Czerwińska, W. Gniewek, J. Kędzierska, I. Petrusewicz. Dzięki pomocy wolontariuszek włączono do katalogu 2994 kart katalogowych, włączono do tzw. "shelf list" 1046 kart akcesyjnych, wpisano do inwentarza 559 pozycji.

W związku z tym że nasz katalog jest częścią katalogu Biblioteki Narodowej w Ottawie, wysłano do Katalogu Centralnego 828 kart katalogowych.

Dr. Olga Krzyckowska pracująca wiele lat dla naszej biblioteki, a przebywająca obecnie w Toronto nadal służy nam cennymi radami, szczególnie w zakresie zakupu książek.

Z poczytnych nowości wydawniczych znajdujących się w bibliotece polecamy:

- Marek Nowakowski - Dwa dni z aniołem - Paryż 1984
- Kazania wojenne - Chicago 1984
- Mrozek-Alfa - Paryż 1984
- ks. Jerzy Popiełuszko - Kazania patriotyczne - Paryż 1984
- Norman Davies - Heart of Europe. A Short History of Poland - Oxford 1984
- Tom Stoppard - Squaring the Circle - London 1984
- Timothy Garton - Ash - The Polish Revolution: Solidarity 1980-81 - London 1983
- K. Brandys - Miesiące 1982-84 - Paryż 1984
- Jan Erdman - Droga do Jasnej Bramy - London 1984
- P. Raina - Jan Paweł II, Prymas, Episkopat Polski o stanie wojennym - London 1982
- Gen. W. Stachiewicz - Pisma. Tom. 1. - Paryż 1985 / wydanie 2 /

Wypożyczalnia Biblioteki otwarta jest dla publiczności dwa razy w tygodniu: w poniedziałki od 10 do 20 i w czwartki od 16 do 20. Czytelnia i serwis informacyjny codziennie (z wyjątkiem sobót i niedziel) w godz. od 10 do 17.

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO W KANADZIE
W ROKU AKADEMICKIM 1984 / 1985

W ciągu ostatniego roku ogólne zadania Instytutu nie uległy zmianie. Sytuacja w Kraju jest nadal bardzo ciężka, a nawet uległa zaostrzeniu od momentu zabójstwa ks. Jerzego Popiełuszki. Niezależna myśl polska nie może się w pełni rozwijać w Kraju ze względu na ograniczenia nałożone przez cenzurę i prześladowania niekonformistycznych artystów, dziennikarzy, naukowców i literatów. Emigracja ma tu do spełnienia bardzo ważną rolę, zwłaszcza w dziedzinach szczególnie ograniczanych przez reżym jak najnowsza historia, ekonomia czy nauki polityczne. Nasza Biblioteka przez odpowiednie uzupełnianie księgozbioru i dobór czasopism, stara się dostarczyć możliwie najbardziej kompletnych materiałów do studiów nad najnowszą historią Polski i innych tematów związanych z Polską.

Emigracja, by móc działać na rzecz odzyskania niepodległości przez nasz Kraj, musi utrzymywać w swych szeregach wysoki poziom ideowy. W tej dziedzinie Instytut ma szerokie pole do popisu przez organizowanie odpowiednio dobranych wykładów, odczytów i wystaw.

W ostatnim roku szczególny nacisk został położony na rozwój Biblioteki, usprawnienie jej funkcjonowania oraz na zwiększenie więzi między Polonią montrealską i Krajem poprzez zapraszanie prelegentów i artystów przyjeżdżających z Polski.

W sezonie 1984 / 1985 Instytut zorganizował 20 odczytów, w tym 5 wygłoszonych przez Sekretarza Generalnego prof. Józefa Lityńskiego w ramach cyklu "Najnowsza Historia Polski". Obejmowały one głównie lata II wojny światowej. Szczególny nacisk był położony na przedstawienie wysiłku zbrojnego Polaków, oraz na konsekwencje kapitulacji Zachodu wobec agresywnych planów Stalina. Wykłady były ilustrowane przezroczami.

Wśród polskich prelegentów Instytut gościł: prof. Stanisława Stommę - przewodniczącego Komisji Społecznej przy Prymasie Polski, byłego niezależnego posła na Sejm, który przedstawił sytuację Kościoła w Polsce; prof. Romana Domaszewicza - dyrektora Instytutu Finansów Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Omówił On problemy gospodarcze Kraju. Mec. W. Siła-Nowicki scharakteryzował aktualną sytuację w Polsce zwłaszcza w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Znakomity aktor i reżyser scen warszawskich Stanisław Brejdygant zaprezentował poprzez recytacje polską poezję patriotyczną wybitnych przedstawicieli naszej literatury oraz przedstawił wykład o romantycznym rodowodzie Polaków.

W listopadzie 1984 roku, Instytut zaprosił profesora Sorbony, znanego lingwistę Henri Adamczewskiego, który dla społeczności polskiej mówił o problemie dwujęzyczności i miał również wykłady z lingwistyki dla studentów Uniwersytetu McGill i Uniwersytetu Montrealskiego.

Prof. Henri Adamczewski jako dyrektor Uniwersytetu Letniego Polonii Świata w Rzymie, w ramach spotkań z naukowcami, prowadził rozmowy z kilkoma członkami Instytutu na temat programu III sesji, która odbędzie się w sierpniu tego roku w Rzymie.

Anna Lubicz tuba, która współorganizuje z prof. H. Adamczewskim III sesję Uniwersytetu, w listopadzie ubiegłego roku wygłosiła odczyt o działalności tej placówki, przygotowała też audycję telewizyjną i kilka pogadanek radiowych dla rozpropagowania Uniwersytetu Polonii Świata na terenie Kanady.

P.I.N.K. bardzo popiera ideę Uniwersytetu i kilku członków Instytutu weźmie udział w tegorocznej sesji m.in. prof. I. Grabowska, prof. A. Kawczak i prof. J. Wojciechowski.

Instytut zorganizował też dwa panele dyskusyjne - o problemie Jałty i o prasie polonijnej na przykładzie Głosu Polskiego.

Z okazji 50-tej rocznicy śmierci Marii Curie-Skłodowskiej, Instytut urządził wystawę poświęconą życiu i działalności naukowej tej wielkiej uczoniej, dwukrotnej laureatki Nagrody Nobla. Przy okazji wystawy dr Z. Lechno-Wasiutyńska wygłosiła odczyt o Marii Curie.

W maju bieżącego roku Instytut organizuje wystawę związaną z 50-tą rocznicą śmierci Twórcy Niepodległej Polski - Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Projekt "L'esprit du travail", prowadzony pod protektoratem Instytutu przez M. Nawojskiego został pomyślnie zakończony. Miał on na celu rozpowszechnienie książki Prymasa S. Wyszyńskiego "Duch pracy ludzkiej" we francuskim tłumaczeniu "L'esprit du travail". Wyślano w darze 700 egzemplarzy książki do ks. proboszczów frankojęzycznej części Kanady. Instytut otrzymał wiele listów z podziękowaniami /kopie listów str. 50 i 51/.

Wielkim wydarzeniem w życiu Instytutu było udzielenie naszej placówce błogosławieństwa przez Ojca Świętego w czasie wizyty Jego Świątobliwości w Kanadzie. Papież odpowiedział też na nasz list powitalny i zapewnił nas o modlitwie i szczególnym błogosławieństwie Apostolskim na owocną pracę dla dobra kultury polskiej /kopia listu Sekretariatu Stanu str. 48/.

Polski Instytut Naukowy wysłał listy gratulacyjne do premiera Kanady Briana Mulroney i prezydenta Stanów Zjednoczonych Ronalda Reagana z okazji ich zwycięstw w wyborach /odpowiedź premiera Kanady str. 49/.

Inną ważną działalnością Instytutu jest kontynuowanie współpracy z Komitetem Pomocy Polskim Dziennikarzom. Otrzymaliśmy kilka listów z podziękowaniami od polskich dziennikarzy z Kraju za otrzymaną pomoc w postaci paczek. Dochód z odczytu znanego redaktora M. Iłowieckiego, zorganizowanego w marcu bieżącego roku, został w całości przekazany na rzecz pomocy dziennikarzom polskim prześladowanym przez reżym.

Instytut przekazał sumę \$ 250 na budowę Kolegium im. Jana Pawła II przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Oddział w Ottawie zorganizował 12 odczytów w tym 6 w ramach cyklu " Człowiek i technika " wspólnie ze Stowarzyszeniem Techników Polskich i Klubem Polsko-Kanadyjskim. Wykładowcami tego cyklu byli: prof. prof. J. Łukasiewicz, J. Sasiadek, J. Wojciechowski, L. Kos-Rabcewicz-Zubkowski. Koło ottawskie zorganizowało też 3 spotkania z naukowcami polskimi - z profesorami prawa kanonicznego, prof. E. Śmieją i prof. J. Strojnowskim.

Oddział w Ottawie ściśle współpracuje z Zarządem Instytutu, dwaj viceprezesi prof. A. Ruszkowski i prof. J. Łukasiewicz oraz radca prawny prof. Kos-Rabcewicz uczestniczyli w miesięcznych zebraniach Zarządu.

Po rezygnacji s.p. W. Babińskiego przewodnictwo Komisji Kwalifikacyjnej objął dr Henryk Kozłowski.

Oddział Ottawski utrzymuje też stałą łączność z Kongresem Polonii Kanadyjskiej Okręg Ottawa. Członkowie z Ottawy współpracują z kroniką telewizyjną " Polish Review ", szczególnie p. J. Domańska jako "Community Producer".

Pomimo podjętych w tym kierunku starań nie udało się Oddziałowi Ottawskiemu zapobiec zwolnieniu dr Anny Biolik z Departamentu Języków i Literatur Współczesnych na Uniwersytecie Ottawa. Katedrę tę objął wykładowca pochodzenia nie polskiego.

Oddział w Ottawie prowadzi zbiórkę na budowę Kolegium Jana Pawła II przy KULu.

Koło w Toronto pod przewodnictwem prof. I. Grabowskiej zorganizowało 7 odczytów w sezonie 1984/1985. Koło to przygotowuje manuskrypt cyklu odczytów na temat historii i kultury polskiej w języku angielskim. Członkowie Koła współpracują z Canadian Society for Comparative Studies of Civilisation and Multi-Heritage Alliance Committee.

Polski Instytut Naukowy kontynuuje stałą współpracę z podobnymi placówkami naukowymi w innych krajach : jak P.I.N. w Nowym Jorku, Studium do Spraw Polskich, POSK W Londynie, Instytut im.J.Piłsudskiego w Nowym Jorku, Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu, Towarzystwo Historyczne w Rzymie. Współpraca ta oparta jest na wymianie publikacji i kontaktach osobistych naszych członków.

Polski Instytut Naukowy z żalem powiadamia o odejściu z naszego grona trzech zasłużonych, wieloletnich członków : dra Witolda Babińskiego, p.Artura Tarnowskiego i prof.Bohdana Zaborskiego.

LISTA ODCZYTÓW ZORGANIZOWANYCH PRZEZ P.I.N.K.

W SEZONIE 1984 / 1985

Montreal

1. 08.09.84 Prof.Stanisław Stomma - Troski i nadzieje Kościoła w Polsce.
2. 15.10.84 Stefan Domżał - Hungarian Polish Relations and the Future of Central Europe.
3. 09.11.84 Prof.Roman Domaszewicz - Aktualne problemy gospodarcze Polski.
4. 16.11.84 Anna Lubicz-tuba - Uniwersytet Polonii Świata w Rzymie.
5. 29.11.84 Prof.Henri Adamczewski - La Fin d'un Mythe Grammatical : La Forme Dite "Progressive" /wykład zorganizowany wspólnie z Uniw.Montreal/.
6. 29.11.84 Prof.Henri Adamczewski - Can One Teach a Language ? /wykład zorganizowany wspólnie z Uniw.McGill /.
7. 30.11.84 Prof.Henri Adamczewski - Dwujęzyczność, teoria i rzeczywistość.
8. 05.12.84 Film, "Fallacies of Hope" - o sztuce romantyzmu na miejsce wykładu Z.Florczaka, który został odwołany.
9. 10.01.85 Dr Zofia Lechno-Wasiutyńska - Życie i działalność naukowa Marii Skłodowskiej - Curie.
10. 28.01.85 Mec.Władysław Siła-Nowicki - Uwagi na temat obecnej sytuacji w Polsce.
11. 01.02.85 Stanisław Brejdygant - Nasz romantyczny rodowód.
12. 17.02.85 Panel dyskusyjny zatytułowany "Problem Jałty" z udziałem prof.J.Lityńskiego, prof.A.Kawczaka, dr J.Korwin Łopuszańskiego.
13. 24.02.85 Prof.Józef Lityński - Przygotowania wojenne i wybuch II Wojny Światowej.
14. 08.02.85 Stanisław Brejdygant - Wieczór Poezji przy akompaniamencie Magdaleny Kowalewskiej-Wolny.
15. 10.03.85 Panel dyskusyjny zatytułowany "O prasie polonijnej na przykładzie Głosu Polskiego", z udziałem redaktora naczelnego Edwarda Zymana i Dyrekcji Prasowej : Wandy Kornatowskiej i Edwarda Kędziora. Panel był prowadzony przez prof.Andrzeja Kawczaka.
16. 16.03.85 Red.Maciej Łowiecki - Polska po zabójstwie Księdza Jerzego Popiełuszki.
17. 31.03.85 Prof.Józef Lityński - Pierwsze lata wojny, część 1.
18. 14.04.85 Prof.Józef Lityński - Pierwsze lata wojny, część 2.
19. 04.05.85 Prof.Józef Lityński - Koniec błyskawicznych zwycięstw Hitlera.
20. maj Prof.Józef Lityński - Upadek Hitlera i nowy układ sił w Europie.

Ottawa

1. 06.09.84 Prof. Stanisław Stomma - Troski i nadzieje kościoła polskiego w chwili bieżącej.
2. 26.09.85 Inż. Arch. Zygmunt Wysocki - Polskie prace archeologiczno-konserwatorskie w Egipcie.
3. 16.10.84 Stefan Domżał - Polish-Hungarian Relations and the Future of Europe.
4. 23.10.84 Prof. Jerzy Wojciechowski , Inż. Bronisław Szpakowski - Czy rozwój wiedzy zagraża człowiekowi?
5. 27.11.84 Prof. Stanisław Matwin, Prof. Ludwik Kos-Rabcewicz-Zubkowski - Rewolucja Informacji.
6. 15.01.85 Prof. Julian Łukasiewicz - Humanizm technologii.
7. 12.02.85 Prof. George Jaworski, Dr. A. Wielgosz - Medycyna i Technika.
8. 19.02.85 Prof. Ywona Grabowska - Co nam mówią nasze dłonie?
9. 12.03.85 Prof. Stanisław Matwin , Prof. Jerzy Sąsiadek - Sztuczna Inteligencja.
10. 26.03.85 Brad Sabin Hill - Hebrew Printings in Poland, a History.
11. 16.04.85 Prof. J. Łukasiewicz, Prof. J. Wojciechowski - Czy Technologia zespoli świat?
12. 30.04.85 Stanisław Brejdygant - Wieczór Poezji.

Spotkania z naukowcami polskimi.

1. 23.08.84 Z polskimi profesorami prawa kanonicznego /w liczbie 12/, przybyłymi na Międzynarodowy Kongres Prawa Kanonicznego w Ottawie.
2. 17.11.84 Z profesorem Florianem Śmieją z University of Western Ontario, prelegentem XVI-tego Odczytu Mickiewiczowskiego na Carleton University .
3. 2.03.85 Z prof.dr med.Jerzym Strojnowskim, psychiatrą z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Toronto

1. maj 84 Prof. A.Podgórecki - Polskie społeczeństwo po II Wojnie Światowej.
2. październik 84 Prof.B.Sharratt - Historia a literatura w kulturze polskiej.
3. listopad 84 Dr J.Korey Krzeczkowski - Prognoza ekonomiczna Kanady.
4. grudzień 84 Prof.Ganczarczyk - Inżynierowie a problemy ochrony środowiska.
5. styczeń 85 Arch.St.Orłowski - Podróż po Chinach.
6. luty 85 Prof.Ch.Sadowski - The Nuclear Winter.
7. marzec 85 Prof.A.Kawczak - Charakter narodowy Polaków w świetle najnowszych badań.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA, ZAWODOWA I SPOŁECZNA NASZYCH CZŁONKÓW
W ROKU AKADEMICKIM 1984 / 1985

S.P.DR WITOLD BABIŃSKI - Leśnik, historyk, autor wielu artykułów i publikacji związanych z najnowszą historią Polski.
Szkic wspomnieniowy pt. "Generał Kazimierz Sosnkowski" napisany przez W. Babińskiego już w okresie ciężkiej choroby ukazał się w tomie XVIII "Niepodległości", 1984 wydawanej przez Instytut J. Piłsudskiego w Nowym Jorku.
Dr W. Babiński będąc adiutantem gen. Sosnkowskiego do spraw politycznych był głęboko przejęty losem prochów generała i służył cennymi radami w przygotowaniu procesu mającego na celu pozostawienie prochów generała w Paryżu zgodnie z Jego wolą i przewiezienie ich jedynie do Niepodległej Polski.

PROF. IRENA BELLERT - Profesor Lingwistyki na Uniwersytecie McGill.
Prof. I. Bellert opublikowała w. r. 1984/ 85 następujące prace:

1. A problem with interpretive rules, McGill Working Papers in Linguistics, June 1984 to be published in Festchrift for Peter Sgall in the series Linguistics and Literary Studies, J. Benjamins, Amsterdam.
2. Responsibility beyond speaking the truth: on manipulation with true sentences, in Travaux de l'Académie Internationale de Philosophie des Sciences, Bruxelles, 1984.
3. The sign and its object in everyday language, literature and theatre, in Semeiosis (in Honorem Georgii Lotman) eds: M Halle et al. The University of Michigan Press, 1984.
4. Interpretacja tekstów metaforycznych metodą Sherlocka Holmesa. Twórcze użycie znaków językowych (przekład dwóch angielskich artykułów, które wyszły w Poetics Today. (V.2 1980/81 nr. 1b) Pamiętnik Literacki V. LXXV IV. 02. 1984.

5. "Jeszcze o metaforze" Pamiętnik Literacki Vol. LXXVI, IV. 02. 1985. (odpowiedź na artykuł A. Bogusławskiego p.t. " O metaforologicznej konstrukcji pojęciowej Ireny Bellert" w tym samym numerze Pamiętnika Literackiego).

Prof. I. Bellert została mianowana Acting Director of the Graduate Program of Communications na Uniwersytecie McGill na rok 1985 / 86.

PROF. MARIA DOMARADZKA - Profesor Uniwersytetu Montrealskiego, Dept. Mikrobiologii. Lekarz chorób infekcyjnych w Szpitalu Maisonneuve-Rosemont. Prezeska Komitetu Pomocy Polsce, czynnie organizuje szereg zbiórek pieniężnych na rzecz pomocy Krajowi.

Publikacje w roku 1984-1985:

1. M. Domaradzki, J.-L. Hausser, F. Gosselin - Coexistence chez un même patient de la maladie des légionnaires et de la fièvre Q. - Can. Med. Ass. J. Vol. 130 1984.

2. M. Domaradzki, J. Delorme, A. Robert, M. Laverdière - Etude épidémiologique des réfugiés du Sud-Est asiatique admis au centre hospitalier Maisonneuve-Rosemont au cours des années 1980 a 1983 - L'union Médicale du Canada, sous presse 1985.

PROF. TEODOR DOMARADZKI - Profesor emeryt. Uniwersytetu Montrealskiego, slawista, dyrektor Instytutu Cywilizacji Porównawczych i Centrum Dokumentacji Badań Polskich. Prof. Domaradzki jako badacz Norwida jest w trakcie pracy nad kolejną książką o tym wielkim poecie i myślicielu pt. "Norwidiana Kanadyjskie", która ukaże się w roku 1986. Prof. Domaradzki od 1984 r. stoi na czele Komitetu d/s Wielokulturowości i Refleksji Politycznej Partii Konserwatywnej Quebec. Jest też autorem szeregu memoriałów i projektów dążących do zapewnienia grupom etnicznym Kanady, a szczególnie Polakom udziału w obejmowaniu urzędów państwowych i decydowaniu o życiu politycznym. W maju b.r. podczas Kongresu Can. Society for Comparative Study of Civilizations będzie przewodniczył sesji zatytułowanej " Société canadienne et Institut montréalais - historique, état actuel et perspectives développement des civilisations au Canada ".

JERZY GONERKO -

Ekonomista, prezes Fundacji "Światowa Wspólnota Polonijnna". Opracował i wygłosił na posiedzeniu Komitetu Planowania Studium d/s Polskich w dniu 24 marca 1985 referat p.t. "Aspekty polityki Rosji w stosunku do Polski". Opracował i wydał "Poczet wybitnych Polaków na Emigracji i Zesłaniu" wraz z folderem zawierającym zarys biograficzny poszczególnych sylwetek. Wyżej wymienione opracowania stanowiły podstawę do wydania ozdobnego Dyplomu Polskiego Pochodzenia rozprowadzanego w pięciu krajach osiedlenia przez Polonia World Foundation. J. Gonerko został sekretarzem Komisji Planowania Studium.

PROF. IWONA GRABOWSKA - Profesor Filologii Słowiańskich na Uniwersytecie York.

Prof. Grabowska opublikowała w 1984 w Toronto książkę p.t. "Cultures and Writers" (symposium of Ethnic Writers) w ramach grantu Min. Kultury. Jest autorką rozdziału "Język słowacki w Kanadzie" w książce "Słowacy zagranicą" Bratysława 1984, (w języku słowackim). W sierpniu 1984r. Prof. Grabowska została zaproszona przez Akademię Nauk Bułgarii aby przeprowadzić badania nad zapożyczeniami w języku bułgarskim. W listopadzie 1984 wygłosiła odczyt "The Problems of Ethnic Teachers". Conference of Heritage Language Teachers. W lutym w Ottawie wygłosiła odczyt zatytułowany "Co nam mówią ręce ludzkie".

PROF. JULIUS GREY -

Profesor Wydziału Prawa na Uniwersytecie McGill.
Vice-President of the Canadian Human Rights Foundation.
Legal Council in Alliance Quebec.
Represented parents in Mak et al vs. A-G Que. (Supreme Court of Canada in validity of Quebec language law under Church of Rights)
Publikacje 1984-85:
"Section 96 to 100 : A Defense." Administrative Law Journal. pp. 3 - 19.
"The Proposed Divorce Act Reform" McGill Law Journal. Vol 29. No.3. July 1984. pp. 481-500.

PROF. LUDWIK KOS RABCEWICZ ZUBKOWSKI - Prezes Kanadyjskiego Arbitrażu, Conciliation

Centre and Amicable Composition Centre, c/o University of Ottawa. Prezes kanadyjskiej sekcji Inter-American Commercial Arbitration Commission, członek Komitetu Wykonawczego IACAC. Przewodniczący Komitetu Międzynarodowego Prawa Karnego. Redaktor kwartalnika Inter-American Arbitration. Był generalnym referentem tematu "Diversion and Meditation" (pozasądowe załatwianie konfliktów w zakresie prawa karnego) na międzynarodowym XIII kongresie prawa karnego w Kairze (1-7.X.84). Został ponownie wybrany do rady Association Internationale de Droit Penal. (na podstawie referatów z 25 państw).

Złożył 6te sprawozdanie jako przewodniczący Międzynarodowego Komitetu Prawa Karnego na 61 konferencji "International Law Association" w Paryżu (26.VIII-1.IX.84). Konferencja uchwaliła przyjęcie statutu międzynarodowego sądu karnego oraz protokołu I do tegoż statutu i statutu międzynarodowej komisji dochodzeń karnych.

Przedstawił referat o normach obowiązujących i subsydiarnych arbitrażu handlowego na III sesji Panamerykańskiego Instytutu Prawa proceduralnego oraz uwagi na temat projektów kodeksów postępowania cywilnego i karnego stanu Jalisco na X kongresie meksykańskim prawa proceduralnego (15.18.X.84) w Guadalajara.

Został ponownie wybrany prezesem 1) kanadyjskiej sekcji Panamerykańskiej Komisji Arbitrażu Handlowego (28.11.85) oraz 2) Kanadyjskiego Centrum Arbitrażu, Pojednania i Arbitrażu na zasadach słuszności (11.1.85).

Wygłosił wykłady o arbitrażu handlowym na uniwersytecie federalnym w Mexico City oraz na uniwersytetach w Tlaxcala, Queretaro, Villa Hermosa i Merida w Meksyku (14-29. I.85).

Wśród ostatnich publikacji prof. L. Kos Rabcewicz Zubkowski są: rozdział o arbitrażu handlowym w Kanadzie w International Handbook on Commercial Arbitration 2) Raporty o pozasądowym załatwianiu konfliktów prawa karnego oraz struktury i metody międzynarodowej i regionalnej współpracy w dziedzinie prawa karnego (Revue Internationale de Droit Penal) vol. 54, 891-922 i vol. 55, 119-132.

PROF. KAROL J. KRÓTKI - Profesor Wydziału Demografii Uniwersytetu Alberta.

K. Krótki został wybrany wiceprezesem Akademii Nauk Humanistycznych i Socjalnych Królewskiego Towarzystwa Naukowego Kanady.

W styczniu 1985 profesor Krótki złożył urząd prezesa Towarzystwa Kultury Polskiej w Edmontonie po dwu dwuletnich kadencjach.

Pakistańskie Stowarzyszenie Ekonomistów Rozwoju zaprosiło profesora Krótkiego na doroczne zebranie naukowe w celu wygłoszenia odczytu p.t. "The Reporting of Masculinity Ratio in Pakistan: A Triumph of Anthropology and Economics over Biology".

Profesor Krótki będzie obchodził w roku bieżącym dwudziestopięciolecie współpracy z kolegami pakistańskimi i bangladeszowskimi.

Profesor Krótki wspólnie z innymi naukowcami przeprowadził w roku 1984 pierwszą ankietę na temat rozrodczości w Kanadzie w skali ogólnokrajowej - regionalne już przeprowadzano w latach ubiegłych w Albercie, w Toronto i trzy w Quebecu. Pierwsze wyniki "O wymieraniu Kanadyjczyków, a przede wszystkim mieszkańców Quebecu" ukazały się już w środkach masowego przekazu.

DR. JERZY KOREY-KRZECZOWSKI - Rektor Kanadyjskiej Szkoły Zarządzania.

Dr. J. Korey jest znanym międzynarodowym ekspertem w dziedzinie ekonomii i zarządzania. W maju b.r. organizuje Międzynarodową Konferencję na temat "Revolution in University Management".

Dr. Korey Krzeczowski został mianowany przewodniczącym Komitetu Redakcyjnego "Journal of Innovative Higher Education" M.C.B. Press, Great Britain oraz członkiem Komitetu Redakcyjnego specjalistycznego magazynu "Management Decision" Bradford, Great Britain.

W sierpniu 1984 uczestniczył w Międzynarodowym Kongresie Futurologów w Waszyngtonie, gdzie wygłosił referat pt. "Management Education in the Future".

W czerwcu 1984 w George Mason University, Arlington, Virginia, przedstawił referat pt. "Managerial Action Learning".

Dr. Korey czynnie działa w Studium do Spraw Polskich, gdzie jest członkiem Komitetu Planowania.

PROF. ANDRZEJ KAWCZAK - Profesor filozofii na Uniwersytecie Concordia. Prof. Kawczak wykładał także na Uniwersytecie Letnim Polonii Świata w Rzymie w sierpniu 1984 r. Z cyklu prezentowanych wykładów wymienić należy: "Swoiste wartości kultury wytworzone w dziejach Polski", "Studia nad polskim charakterem narodowym", "Koncepcja osobowości człowieka i zdrowia psychicznego w polskiej psychologii", "Polska filozofia cywilizacji". W marcu b.r. prof. Kawczak wygłosił też w Toronto odczyt o „Polskim charakterze narodowym”, w ramach wykładów organizowanych przez Polski Instytut Naukowy Oddział w Toronto i Stow. Inżynierów. W lutym 85 wziął udział w panelu na temat układów Jałtańskich. Jako członek Komisji Planowania studium do Spraw Polskich w październiku 1984 wygłosił referat pt. "Koncepcja budowania Środkowej Europy".

PROF. JOZEF LITYŃSKI - Profesor geografii na Uniwersytecie Québec w Trois Rivières. W sierpniu 1984 prof. Lityński brał udział w Światowym Kongresie Geografii we Francji. Specjalistyczne kolokwium zatytułowane "Climatologie tropicale et l'établissement humain" odbyło się na Uniwersytecie w Dijon, gdzie prof. J. Lityński wygłosił referat "Climats régionaux et locaux de l'Afrique équatoriale". Na sesji głównej w Paryżu J. Lityński przedstawił rezultaty swojej pracy "Changements climatiques au Canada oriental depuis le siècle dernier". Na Kongresie w Paryżu została też przedstawiona ścienna mapa Klimatów Świata opracowana przez J. Lityńskiego, na podstawie jego nowej metody klasyfikacji. Mapa ta spotkała się z bardzo przychylnym przyjęciem i jest ona obecnie rozpowszechniana w szkołach i uniwersytetach kanadyjskich. W okresie od lutego do maja b.r. prof. Lityński kontynuował cykl wykładów z Najnowszej Historii Polski. Odbyły się 4 wykłady, a 5-ty jest przewidziany pod koniec maja.

ANNA LUBICZ - ŁUBA

Poza tym J.Lityński wygłosił przemówienie na akademii urządzonej przez Kongres z okazji Święta Niepodległości. Będzie on również mówcą na akademii 3-cio majowej w b.r.

J.Lityński opracowuje od kilku miesięcy audycje radiowe dla CBC na tematy związane z problematyką krajów Europy Środkowej i Wschodniej. Audycje te są nadawane do wszystkich krajów tej części Europy.

- dziennikarz, korespondent "Związkowca" w Montrealu, asystent Sekretarza Generalnego Polskiego Instytutu Naukowego, członek Zarządu Kongresu Polonii Quebec d/s Informacji.

Anna Lubicz-Łuba czynnie współpracowała przy zorganizowaniu 20 odczytów P.Ł.N-u w sezonie 84/85.

W ramach serwisu informacyjnego Instytutu i Biblioteki prowadziła konsultacje dla studentów uniwersytetów angielskich i francuskich na tematy związane z historią i kulturą Polski, oraz rolą i sytuacją polskiej emigracji w Montrealu.

Stale współpracuje ze "Związkowcem", pisząc artykuły na tematy dotyczące wydarzeń kulturalnych i życia społeczno-politycznego Polonii montrealskiej.

W sierpniu 84 roku uczestniczyła w sesji letniej Uniwersytetu Polonii Świata w Rzymie, a następnie w listopadzie u.br. wygłosiła odczyt na temat działalności tego Uniwersytetu.

W marcu br. ukończyła "Biuletyn Uniwersytetu Polonii Świata" za lata 1983/84., który będzie wydany przez Ośrodek Dokumentacji im.Jana Pawła II w Rzymie.

W związku z przygotowaniem III sesji Uniwersytetu, uczestniczyła w lutym br. w Paryżu w konferencji na temat programu Uniwersytetu z udziałem prof. prof.: H.Adamczewskiego i J.Monda z Tow.Hist.-Literackiego. W celu rozpropagowania idei Uniwersytetu, przygotowała audycję telewizyjną-rozmowę z prof.H.Adamczewskim i kilka pogadanek radiowych.

Anna Lubicz Łuba stale współpracuje z polską telewizją w Montrealu i dotychczas przygotowała osiem 30 min. audycji-wywiadów z cyklu prezentacji znanych sylwetek Polaków, żyjących w Kanadzie. Obecnie opracowuje cykl audycji z literatury polskiej.

Z ramienia Informacji Kongresu A. Łuba brała udział w kilku spotkaniach z przedstawicielami rządu federalnego i prowincjalnego na temat polityki wielokulturowości. W Instytucie zorganizowała wystawę poświęconą Marii Curie Skłodowskiej, a obecnie przygotowuje wystawę związaną z 50-tą rocznicą śmierci marszałka Piłsudskiego. W pracach tych pomaga Jej bibliotekarz S. Władysiuk i wolontariuszka p. T. Brodowska.

PROF. BOHDAN ŁAWRUK

- Profesor matematyki na Uniwersytecie McGill
Prezes Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie.

Publikacje 1984/85

Prof. Ławruk wspólnie z prof. J. Włoką przygotował pracę pt. "Wesentlich Selbstadjungierte Semidefinite Differentialoperatoren", która została opublikowana w piśmie Analysis 4, pp. 335-361 w 1984r.

Praca pt. "On a certain Difference - differential equation" została przyjęta do druku w zbiorze prac konferencji "Nato Advanced Study Institute on Nonlinear Analysis and Fixed Point Theory".

W ramach programu odczytów Polskiego Instytut Naukowego prof. Bohdan Ławruk przygotowuje konferencję na temat "Głodu na Ukrainie", która przewidywana jest w maju bieżącego roku.

PROF. ŁOŚ, MARIA -

Profesor Wydziału Kryminologii na Uniwersytecie Ottawskim, profesor Instytutu Studiów Wschodnio-Europejskich i Sowieckich przy Uniwersytecie Carleton w Ottawie.

Prof. M. Łoś opublikowała następujące prace:

1. M. Łoś, *Communist Ideology, Law and Crime.*

A Comparative View of the USSR and Poland. Accepted for publications simultaneously in England (Macmillan Press) and in the U.S.A. (St. Martins Press), 480 p.

Uczestniczyła w konferencjach naukowych:

1. Cincinnati (USA), Annual Meeting of American Society of Criminology, paper on Ideology and "Popular Justice" in the Soviet Union and Poland, 1984.

2. San Jose (Costa Rica), Conference of the International Sociological Association, paper on Social Change and Female Crime.

3. Montreal, Meetings of the Canadian Learned Societies (Law and Society Association), paper on the Young Offenders Act and the Media, to be presented in May, 1985.

PROF. ŁUKASIEWICZ JULIUSZ - Profesor Wydziału Inżynierii, Dept. Mechaniki i Aeronautyki na Uniwersytecie Carleton w Ottawie.

Publikacje i odczyty, 1984-85:

1. "Rail safety rattling along a route marked danger", *The Globe and Mail*, 24 January 1984.

2. "A Canadian object lesson in failure", *The Globe and Mail*, 20 February 1984.

3. "Railways remain our biggest fiasco", *The Citizen*, 7 April 1984.

4. "High speed rail projects in North America", Proceedings 19th Annual Meeting, Canadian Transportation Forum and Transportation Forum, 1984 Joint CTRF and TRF Meeting, Jasper, Alberta, 23-25 May 1984, pp. 327-341.

5. "The potential of high speed rail in North America", Proceedings, Seminaire Internationale, Trains a Grande Vitesse: Aspects Socio-Economiques, 5-8 November 1984,

Paris, U.I.C.

6. " Technology as a determinant of transport safety: The case of Canadian railways", in Transport Risk Assessment, pp. 217-236, University of Waterloo Press, Waterloo, Ont., 1984.
7. " Speed factor dooms Via's dream", The Globe and Mail, 1 February 1985.
8. " Arrow to Challenger: Canada's encounter with high speed aeronautics", public lecture, Carleton University, 20 February 1984 .
9. " Humanizm Technologii", odczyt z cyklu " Technika, groźbą, czy nadzieją człowieka", zorganizowanym przez Polski Instytut Naukowy, Stowarzyszenie Techników Polskich i Klub Polsko-Kanadyjski w Ottawie, 15 stycznia 1985.
10. " Czy technologia zjednoczy świat?", odczyt z powyższego cyklu, 16 kwiecień 1985, Ottawa.

PROF. ANDRZEJ MICHALSKI - Profesor Wydziału Hispanologii Uniwersytetu McGill, Dziekan Wydziału.

Odczyty i publikacje w roku 1984-85:

1. " Realizm Magiczny i urok literatury hispanoamerykańskiej" , Montreal, marzec 1984.

2. Paper to be read at the next annual meeting of the Canadian Society for the History of Rhetoric, to be held in Montreal, in June 1985: " the perennial challenge of rhetoric: the case of the Mexican Nun."

Accepted for publication:

1. " The Triple Characterization of Don Melon and Dona Endrina," Revista Canadiense de Estudios Hispanicos, to be published in 1985.

2. " El enxiemplo del caballo y el asno: un caso de juglaria subversive" Paper read at: I Congreso Internacional sobre la Juglaresca, Madrid-Pastrana, July 1984. Accepted for publication with the Proceedings of the Congress.

MIECZYŚLAW NAWOJSKI -

Tłumacz z języka francuskiego publikacji, dotyczących kultury polskiej.

M.Nawojski zakończył akcję związaną z projektem rozpowszechniania książki *L'esprit du travail*, będącej francuskim przekładem pracy ks.Prymasa Wyszyńskiego "Duch pracy ludzkiej". Projekt był prowadzony pod protektoratem Polskiego Instytutu Naukowego. Akcję zakończono wysłaniem 700 egz.książek do ks.proboszczów frankojęzycznej części Kanady. W pracy tej ogromnie pomogły M.Nawojskiemu rodziny p.p.Binków i Jóźwikowskich. M.Nawojski otrzymał wiele listów od ks.proboszczów z serdecznymi podziękowaniami, zawierającymi równocześnie wyrazy życzliwego i przyjaznego stosunku do Polski. P.Nawojski planuje rozprowadzić też angielski przekład tej książki pt."Work".

Z prac przekładowych-M.Nawojski przetłumaczył wspólnie z p.A.Barygą rozdział z książki:"Z dziejów kultu św. Józefa w Prowincji Polskiej Karmelitów Bosych" wyd. w Krakowie w 1979 r. na język francuski. Tłumaczenie to ukazało się *Cahiers de Josephologie* vol.XXXII nr 2. 1984.pt." L'histoire du culte de saint Joseph dans la province polonaise des carmes dechausses".

ALICJA POZNANSKA - PARIZEAU

-Profesor Kryminologii na Uniwersytecie Montrealskim, pisarka, dziennikarka, autorka wielu artykułów na temat problematyki polskiej.

W roku 1985 ostatnia powieść p.Parizeau "*Côte des Neiges*" osiągnęła w Quebecu wyjątkowe powodzenie, rozchodząc się w wymiarze 85 tysięcy egzemplarzy. Należy podkreślić, że cieszy się ona również dużym powodzeniem we Francji, Belgii i Szwajcarii.

Książka "*Les lilas fleurissent a Varsovie*" ukaże się w Stanach Zjednoczonych w języku angielskim w czerwcu b.r., wydana przez dużą firmę wydawniczą New American Library, której filia w Toronto zapewnia dystrybucję w Kanadzie. W końcu kwietnia b.r. w *La Presse* ukażą się artykuły A.Parizeau dotyczące II wojny światowej - wspomnienia ze Lwowa i Warszawy.

PROF. HANNA M. PAPIUS -

Profesor Wydziału Neurologii i Neurochirurgii,
Uniwersytetu McGill i Montrealskiego Instytutu
Neurologicznego.

Publikacje 1984-85.

1. Effects of drugs on local cerebral glucose
utilization in traumatized brains: Mechanisms of
action of steroids revisited.

P. Hanna Pappius and Leonhard S. Wolfe.

In: Recent Progress in the Study and Therapy of
Brain Edema.

Go G and Baiethman /ed./

Plenum Press, N.Y. pp. 11-26, 1984.

2. Effect of folate deficiency on local cerebral glucose
utilization in the rat. Antoine M. Hakim, Marie J.
Arrieta, Bernard A. Cooper, and Hanna M. Pappius.

3. Arachidonic acid metabolites in cerebral ischemia
and brain injury. Leonard S. Wolfe and Hanna M. Pappius
In : Cerebral Ischemia. Elsevier Science Publishers
B.V., pp. 223-231., 1984.

Professional activities:

Invited participant at following:

Brook Lodge Workshop / Upjohn Company/ on " Ischemic
Injury in the Central Nervous System". Kalamazoo, Mich.
6th International Symposium on Brain Edema
/ Special Invited Lecturer/ Tokyo, Japan.

Symposium on Brain Edema at the XXXIV Annual Conference
of the Indian Neurological Society. Varanasi, India.

Symposium of Neurochemical Aspects of Spinal Cord Injury.
16 th Annual Meeting of the American Society for Neuro-
chemistry. Baltimore, MD, / March/.

Prof.Pappius była zapraszana przez kilka uczelni
i szpitali neurologicznych do wygłoszenia wykładów,
m.in. do Nagasaki i Tokio w Japonii i do New Delhi
i Bombaju w Indiach.

DR ANNA PORAY-WYBRANOWSKA

- Kierownik Biblioteki Polskiej w Montrealu.

Dr Poray jest czynnie zaangażowana w działalność społeczną. W ramach organizacji charytatywnej Pro Justicia zajmuje się zbiorką pieniędzy dla najbardziej potrzebujących. Fundusz ten jest do wyłączonej dyspozycji Ojca Św.

W tych dniach wysłała 20-sty tysięcy dolarów.

Dr Poray zajmuje się nadal sprawami stosunków polsko-żydowskich w środkach masowego przekazu oraz uzyskaniem oficjalnego uznania od państwa Izraela dla tych Polaków którzy ratowali Żydów w czasie wojny. Prosi Ona gorąco wszystkich, którzy znają takich uratowanych o ich nazwiska i adresy.

Dr Poray była też jednym z organizatorów mszy św. dla 12 narodów i 3 wyznań, za ofiary Jałty. Msza się odbyła w katedrze montrealskiej dnia 10 lutego b.r.

JERZY RAWICZ

- Prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej, Okręg Quebec. Prowadzi szeroką działalność interwencyjną w rządzie kanadyjskim i związkach zawodowych odnośnie pogwałcenia Praw Człowieka i bezprawia panującego w Polsce oraz akcje zmierzające do zjednoczenia Polonii Montrealskiej wokół programu niepodległościowego.

J.Rawicz we wrześniu 84 r. współorganizował wystawę " Malarstwo Polskie 1850-1950 " z udziałem burmistrza Jean Drapeau w sali honorowej Ratusza Miejskiego. Uczestniczył w 4 zebraniach z grupami etnicznymi. W ramach polityki wielokulturowości, spotkał się z ministrem do spraw wielokulturowości J.Murtą. W kwietniu 1985 uczestniczył w spotkaniu dyrektorów Departamentu do Spraw Europy Wschodniej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, na temat wymiany kulturalnej, pomocy studentom i łączenia rodzin. Spotkał się z Ministrem Imigracji G.Godin w sprawach programu adaptacji i osiedlenia emigrantów, oraz kursów językowych COFI.

TERESA ROMER -

Tłumacz z języka francuskiego i angielskiego.

P. T. Romer jest czynnie zaangażowana w działalność społeczno-polityczną. Jest sekretarzem generalnym Association des Proprietaires de Maisons Anciennes de Quebec. Wydaje kwartalnik Stowarzyszenia pt. "La Lucarne".

W czasie pierwszej części wizyty Jana-Pawła II w Kanadzie w sierpniu 1984, p. Teresa Romer, towarzysząc orszakowi Ojca Świętego, tłumaczyła dla telewizji amerykańskiej i światowej Jego przemówienia i orędzia wygłaszane w Quebecu po francusku.

Brała udział / jako jeden z 3-ch delegatów kanadyjskich/ w światowym zjeździe AIIC / Association internationale des interpretes de conference/ w Lizbonie, w styczniu 1985.

Opublikowała w META / kwartalnik Universite de Montreal poświęcony badaniom w dziedzinie tłumaczeń/ artykuł o współczesnym rozwoju swego zawodu / vol.30. nr. 1. marzec 1985/.

Regularnie pisuje o przyrodzie dla szeregu periodyków quebeckich.

PROF. ANDRZEJ RUSZKOWSKI -

Profesor emeritus Wydziału Komunikacji Społecznej na Uniwersytecie św. Pawła w Ottawie.

Prof. Ruszkowski został zaproszony po raz drugi przez Uniwersytet Gregoriański w Rzymie jako wykładowca dwóch przedmiotów podczas zimowego semestru 1985-86 w Ośrodku Międzydyscyplinarnym dla Komunikacji Społecznej. Podczas sesji letniej Uniwersytetu Ottawskiego wyklądać będzie, jak w roku ubiegłym "Wprowadzenie do Środków Masowego Przekazu". Kontynuuje współpracę publicystyczną z Kwartalnikiem "Séquences" z Montrealu i miesięcznikiem "Missi" z Lyonu oraz z Głosem Polskim w Toronto.

PROF. JERZY SĄSIĄDEK - Profesor Wydziału Inżynierii, Dept. Mechaniki i Aeronautyki na Uniwersytecie Carleton w. Ottawie.

Publikacje 1984-85:

1. Kalman Filters Application to Online State Estimation and Control of Turbine. Start-Up Procedures.
2. A.S.M.E. International Conference on Computers in Engineering 1984. "Advanced Automation 1984 and Beyond".
3. "Control Systems of a Flexible Arm". Proceedings of the World IMACS Congress, Oslo, 1985.
4. Designing Control Systems for Robot Using "an Expert System". Proceedings of the SIAM International Conference on Robotics and Mathematical Modelling. Albany, N.Y. July 1985.
5. "Adaptive Control Systems for a Robot" Proceedings of International Conference on Robotics, Santa Barbara, Calif., May 1985.
6. Sasiadek, J., Tearhardt, J. : Designing the Kinematics and Trajectories for Robot" 4-th Canadian Conference on CAD/CAM and Robotics, June 1985.

Dr EWA SIEKIERSKA - Geograf, kartograf, pracownik naukowy Min. Energetyki i Zasobów Naturalnych.

Publikacje w. r. 1984-85.

1. "Towards an Electronic Atlas" . Cartographica, vol. 21., Summer and Autumn, 1984. Monograph 32-33, pp 110-120.
2. "Enlarging Rules and Generalization Methods in an Electronic Atlas", Proceedings of Graphics Interface 1984, Ottawa, 28 May- 1 June 1984, pp. 247-248.
3. "Study of Arc Info and Caris Systems, internal report of Development Group, Surveys and Mapping Branch of Energy, Mines and Resources, 46 p.

JERZY SKRODZKI

- Ekonomista, działacz społeczny, autor wielu artykułów w prasie polonijnej i kanadyjskiej, dotyczących spraw polskich.

J. Skrodzki kontynuuje akcję wysyłania paczek do Polski, przeznaczonych dla byłych żołnierzy AK i ich rodzin potrzebujących pomocy. Dotychczas wysłał 695 paczek. W sposób stały pomaga też nowoprzybyłym emigrantom, poprzez udzielanie rad, informacji i doraźnej pomocy materialnej.

Za działalność Społeczną i Niepodległościową, został odznaczony przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, Złotym Krzyżem Zasługi.

WANDA STACHIEWICZ

- Kustosz i założyciel Biblioteki Polskiej w Montrealu. W. Stachiewicz ukończyła dla Ministerstwa Multikulturalizmu monografię poświęconą roli i działalności polskiego uchodźcy w Kanadzie po II Wojnie Światowej, którą interesował się Honorowy Prezes Instytutu - Rektor Uniwersytetu McGill prof. D. L. Johnston. Wyraził on swoją wielką aprobatę w liście do autorki w słowach : ... " Your Memoirs constitute an exciting statement of courage, the irrepressible desire for freedom, the liberating force of education and artistic cultivation in life , the devastating set-back of political strife and war, and the essentially redeeming qualities of human compassion and concern for the individual and for civilisation ... "

... " your Memoirs constitute a most exciting affirmation of this Canadian ideal, while at the same time reaffirming so eloquently the magnificent traditions of Polish civilisation, "

P. Wanda Stachiewicz w czasie pobytu w Kalifornii w bieżącym roku uczestniczyła w spotkaniach z naukowcami z polskiej diaspory na Uniwersytecie Stanford i w Instytucie Hoovera.

PROF. JERZY WOJCIECHOWSKI - Profesor filozofii na Uniwersytecie Ottawskim.

Przewodniczący Komitetu Planowania Studium do Spraw Polskich.

Działalność 1984-1985

1. Seminar of the Ecology of Knowledge Group in the Tarrytown Executive Conference Center, N.Y., April 1984
2. Meetings of the Executive Committee of the Polish Institute of Christian Culture, Rome 1984.
3. Lecture "Have Ethnic Cultures a Future?" at 14th International Convention of Germans from Russia Heritage Society, Calgary 1984.
4. Stanley House Conference on the Transcultural Universals, August 1984.
5. Seminar on models of social and institutional change. Ministry of Economic Development, Government of Alberta. Ottawa, January 1985.

Papers Read:

1. "Externalization of Knowledge and the Humanization of Man"- 2nd. version. 13th International Conference on the Unity of the Sciences, Washington, D.C. 1984.

Publications:

1. "Knowledge and the Evolution of the Living State", in "The Living State". ed. R.K. Mishra, Wiley Easton Ltd., Bombay, 1984.
2. "Implications of the Ecology of Knowledge for Multicultural Synergy", Man-Environment Systems, 1984.
3. Externalisation de la connaissance et humanisation de l'homme sous l'imaginaire et la réalité. Paris: Albin Michel, 1984.

PROF. PAWEŁ WYCZYŃSKI - Profesor Literatury Francusko-Kanadyjskiej na Uniwersytecie Ottawskim.

Publikacje 1984-84:

Książki:

1. Louis-Joseph Béliveau et la vie littéraire de son temps suivi d'un Album-Souvenir par l'Ecole littéraire de Montréal. Montréal : Fides, 1984.
2. Albert Laberge, La Sconine (wydanie krytyczne), (w druku : Puesses de l'Université de Montréal)
3. Textes poétiques du Canada français, 1608-1808.

wydanie krytyczne przygotowane z Jeanne d'Arc Lortie i Pierre Savard. (w druku: Fides, Montréal)

4. L'Essai québécois. " Archives des lettres canadiennes " i praca zbiorowa pod kierownictwem Pawła Wyczyńskiego, Francois Gallays et Sylvis Sineard. Artykuły 1984-85:

1. " La poésie de 1895 à 1935", Le Québécois et sa littérature, Sherbrooke, Editions Naaman - Paris , Agence culturelle et technique, 1984, p. 154-175.
2. " Homme de culture" Jean Paul II une eglise au rendez-vous, Montréal, Editions Paulines, 1984, p.23-28.
3. " Świat poetycki Karola Wojtyły", artykuł opublikowany w prasie polskiej latem 1984, z okazji przyjazdu papieża Jana Pawła II do Kanady.

Ś.P.PROF.BOHDAN ZABORSKI - Profesor geografii na Uniwersytecie McGill, Uniwersytecie Ottawskim, Uniwersytecie Concordia.

Prof.Zaborski w ostatnim roku życia wiele czasu poświęcał opracowaniu Atlasu Krajobrazów i Osadnictwa Zachodniej Kanady. Przygotował do druku Etnojęzykową Mapę Euroazji. Kontynuował prace urbanistyczne nad idealnym miastem , jego obroną cywilną i ewakuacją ludności.Pracował nad poprawioną metodą katalogowania zbiorów kartograficznych i uproszczeniem znajdowania ulic na planach miast.

5 kwietnia był zaproszony przez geografów na uczczenie Jego 83-ciej rocznicy urodzin z udziałem dziekana, profesorów i dawnych uczniów na Carleton University w roku 1984.

Swój ostatni wykład na kursie Geografii Rozwoju prowadzonym przez Syna dał wiosną 1984 r..Tematem był grożący nieurodzaj i głód w Afryce. Mówił też o zagadnieniach tektoniki i budowy geologicznej tego lądu oraz o wielkich szczelinach rozrywających obszary Afryki Wschodniej.

Pokazał też cykl map swojego projektu idealnego miasta cechującego się ciągłością ruchu kołowego o jednokierunkowych ulicach bez skrzyżowań i bez sygnałów świetlnych.

Studenci ocenili ten naukowy dorobek i wysiłek w obliczu nadchodzącej operacji aneurizmu aorty, przez oklaski.

Prof.Zaborski prowadził ożywioną korespondencję naukową ze studentami i kolegami oraz z garstką katorżników z Narylską. Do końca brał czynny udział w pracach P.I.N-u i S.P. K -

ZALECENIA KOMITETU PLANOWANIA NAUKOWEGO P.I.N.K.

Zgodnie z zaleceniem zeszłorocznego Walnego Zebrania, Zarząd Instytutu powołał trzyosobowy Komitet Planowania Naukowego. W skład Komitetu weszli :

prof. Hanna Pappius

prof. Jerzy Wojciechowski

prof. Józef Lityński.

Komitet na zebraniu w dniu 22 kwietnia b.r. przedyskutował całokształt spraw związanych z planowaniem działalności Instytutu i sformułował następujące zalecenia na bieżący rok :

1. Największy nacisk należy położyć na dalszy rozwój i usprawnienie działalności Biblioteki.
2. Należy kontynuować akcję odczytową dbając o jak najlepszy dobór prelegentów i starając się dotrzeć do jak najszerszych kręgów polonijnych ; trzeba wziąć pod uwagę możliwości jakie dają publikacje, telewizja i radio.
3. Trzeba starać się o rozszerzenie oddziaływania Instytutu na sfery anglofonskie i frankońskie.
4. Ponieważ Instytut nie ma narazie możliwości prowadzenia samodzielnych badań na większą skalę, należy starać się o zorganizowanie współpracy ze Studium Spraw Polskich. Współpraca taka dałaby obojętne korzyści.

**POLSKI INSTYTUT NAUKOWY
W KANADZIE
i BIBLIOTEKA POLSKA**

**SKŁADAJĄ HOŁD PAMIĘCI
BESTJALSKO ZAMORDOWANE GO
KSIĘDZA JERZEGO POPIELUSZKI
WIERZĄC GŁĘBOKO, ŻE TA MĘCZEŃSKA ŚMIERĆ
PRZYNIESIE NARODOWI SIŁĘ DO DALSZEJ
WALKI O WOLNOŚĆ
I JEGO NIEZAPRZECZALNE PRAWA**

Ogłoszenie zamieszczone w programie Koncertu poświęconego pamięci

Księdza Jerzego Popiełuszki.

Koncert odbył się 17 marca 1985 r w sali Collègu Marguerite Bourgeoys
w Montrealu.

Pięćdziesiąta rocznica śmierci Marszałka, która przypada 12 maja bieżącego roku, skłania do refleksji na temat dokonań tego wielkiego Polaka. Jego osoba jeszcze do dziś wywołuje gorące dyskusje i spory, co jest najlepszym dowodem, jak bardzo Jego idee i działalność poruszyły umysły Polaków. Ale właściwie dyskusje na temat osoby Marszałka toczą się tylko na emigracji, w Kraju bowiem opinia jest jednolita i chyba żadna postać z naszej historii nie jest otoczona takim kultem, jak Józef Piłsudski. Szczególnie młodzież z entuzjazmem uczestniczy we wszystkich obchodach rocznicowych związanych z osobą Marszałka. Dlaczego właśnie postać Marszałka Piłsudskiego cieszy się tak wielką popularnością wśród narodu, który od 45 lat jest znów pozbawiony niepodległości i walczy o zachowanie tożsamości narodowej?

Sądzę, że odpowiedzi na to pytanie trzeba szukać nie tylko w wielkich sukcesach militarnych Piłsudskiego, ale również w jego niezwykłej umiejętności godzenia romantycznych tradycji walki o niepodległość z bezwzględnym realizmem politycznym. Piłsudski nigdy nie wzywał do zrywów z góry skazanych na niepowodzenie, ale jednocześnie mówił że najgorszą rzeczą dla narodu jest rozbicie psychologiczne, które zawsze prowadzi do kapitulacji.

Piłsudski rozpoczął działalność polityczną w najtrudniejszym okresie historii Polski. Zdawało się wtedy, że potęga trzech państw zaborczych jest tak wielka, że nie ma żadnych szans na uzyskanie poprawy sytuacji Polski na drodze walki. Piłsudski nie poddał się tej rozpowszechnionej w świecie opinii i związał się z grupą socjalistyczną, która zamierzała kroczyć drogą walki. Punkt wyjścia politycznego rozumowania Piłsudskiego był diametralnie przeciwny niż podstawa rozumowania działaczy odrzucających walkę; działacze ci twierdzili, że skoro nie ma szans na zwycięstwo zbrojne, trzeba porozumieć się z okupantami, Piłsudski uważał, że skoro dwaj z trzech zaborców / Niemcy i Rosja / chcą pełnej kapitulacji narodu i nie akceptują żadnych kompromisowych rozwiązań, to trzeba naród przygotować do walki. Możliwość kompromisu widział tylko w zaborze austriackim, co później przybrało realne formy w postaci Legionów.

Piłsudski nie uważał oczywiście, że walkę trzeba rozpocząć od razu, ale natychmiast należy przystąpić do psychicznego "uzbrojenia" Polaków, żeby zatrzymać proces postępującej kolaboracji, która nieuchronnie prowadziła do unicestwienia tożsamości narodowej. Takie podejście można nazwać prawdziwym realizmem politycznym w przeciwieństwie do pseudo-realizmu, który jest po prostu zakamuflowaną polityką kapitulacji. Piłsudski przewidywał, że w nieda-

-lekiej przyszłości musi dojść do konfliktu europejskiego na dużą skalę i że wtedy naród polski musi być zbrojnie obecny. Naród, który jest nieobecny w chwili kiedy ważą się jego losy, nie tylko nie może przechylić szali zwycięstwa, ale również nie będzie w przyszłości dostatecznie prężnym, żeby obronić swoją niepodległość, jeśli ją nawet dostanie " w prezencie ".

Piłsudski mówił : " Niektórzy myślą , że wolność będzie kosztować parę groszy i parę kropli krwi. A tymczasem wolność jest wartością najwyższą i trzeba za nią zapłacić cenę wysoką ". Jak słuszne były te słowa, przekonali się Polacy w 1920 roku, kiedy Polska obroniła swoją niepodległość tylko dlatego, że przez poprzednie 20 lat naród polski do tej walki psychicznie się przygotował. Zresztą nawet i wtedy tendencje kapitulacyjne były silne w strefach przywódczych narodu. Na Piłsudskiego, który był wtedy Wodzem Naczelnym i Naczelnikiem Państwa, wywierano silne naciski, żeby podpisał rozejm z bolszewikami zbliżającymi się do Warszawy pomimo, że warunki stawiane przez wroga żądały prawie pełnej kapitulacji. Piłsudski wiedział , że zaakceptowanie tych warunków skończy się nie tylko nową okupacją, ale zniszczy również moralnie powstający do życia naród. Dlatego też dla Piłsudskiego możliwość kapitulacji nie wchodziła w rachubę i jedyną możliwą drogą był maksymalny wysiłek zbrojny całego narodu. Mówił wtedy : " Z Rosjanami można rozmawiać tylko wtedy, jeśli się im zada silny cios ". Na szczęście dla nas i dla całej Europy armia polska zadała bolszewikom kilka potężnych ciosów : nad Wkrą, na przedpolach Warszawy, nad Wieprzem i nad Niemnem. Te dwie ostatnie bitwy, pod osobistym dowództwem Marszałka Piłsudskiego, były decydujące i spowodowały kompletną klęskę Armii Czerwonej. Te wspaniałe zwycięstwa militarne nie zostały niestety dostatecznie wykorzystane na polu politycznym , ale to już nie z winy Piłsudskiego.

Delegacja polska prowadząca w Rydze rozmowy pokojowe z bolszewikami, podpisała rozejm, który miał wejść w życie 18 października o godzinie 24. Armia polska była wtedy w pościgu za resztkami rozbitej Armii Czerwonej. Ostatnia zwycięska bitwa była stoczona pod Korosteniem, o 130 km od Kijowa. Tak więc ponowne zajęcie Kijowa przez Polaków było kwestią tygodnia.

Zatrzymanie w tym momencie ofensywy wojsk polskich, a potem oddanie w traktacie pokojowym, Mińska Rosji przekreśliło federacyjne plany Piłsudskiego. Marszałek rozumiał jak nikt inny , że jedynym trwałym zabezpieczeniem Polski przed agresją ze strony Rosji, obojętnie czy białej czy czerwonej, będzie oderwanie od imperium rosyjskiego, Ukrainy i Białorusi i związanie tych krajów z Polską w formie federacji lub sojuszu.

Piłsudski widział też niebezpieczeństwo niemieckie, które stało się bardzo groźne po dojściu Hitlera do władzy. Dlatego też już w lutym 1933 wysłał Marszałek swoich zaufanych ludzi do Paryża dla dokonania sondażu

wojskowo-politycznego. Projekt Piłsudskiego był prosty: postawić Hitlerowi ultimatum w sprawie zbrojeń, a jeśli je odrzuci, wkroczyć zbrojnie do Niemiec od wschodu i zachodu i zainstalować w Berlinie reżym gwarantujący respektowanie ograniczeń zbrojeniowych Niemiec. Niemiecka Reichswehra liczyła wówczas 100 000 ludzi, a Francja i Polska mogły powołać pod broń 2 000 000 żołnierzy w pierwszym rzucie. Nie było więc żadnego ryzyka wojskowego. Ale Francja odmówiła wykonania tego planu.

Konsekwencje niezrealizowania planów Piłsudskiego zarówno na wschodzie jak i na zachodzie doprowadziły do wzrostu potęgi obydwu naszych totalitarnych sąsiadów i do ponownej utraty niepodległości przez Polskę.

Dziś w bardzo trudnych chwilach dla Narodu Polacy czerpią z myśli politycznej Józefa Piłsudskiego mądrość i siłę niezbędną do przetrwania, a następnie do wyzwolenia Kraju.

Ś.P. DR WITOLD BABIŃSKI - NIESTRUDZONY DZIAŁACZ NIEPODLEGŁOŚCIOWY

Polonia Kanadyjska utraciła jednego z najwybitniejszych przedstawicieli powojennej emigracji politycznej. 3 lutego odszedł do wieczności S.P. Dr Witold Babiński. Zabrakło mu miesiąca do ukończenia 88 lat życia. Złożony chorobą od dłuższego czasu, niemal do końca zachował jasność umysłu i służył radą i doświadczeniem kierownictwu Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, Kongresowi Polonii Kanadyjskiej i wielu innych organizacji, z którymi zawsze bezinteresownie współpracował.

Urodzony w Warszawie 5 marca 1897 r., jako dwudziestoletni młodzieniec bierze udział w wojnie o utrwalenie zmartwychstałego Państwa Polskiego. Odznaczony Krzyżem Walecznych, wraca do życia cywilnego. Po ukończeniu wyższych studiów rolniczych w S.G.G.W. i na Uniwersytecie Warszawskim /doktorat Ekonomii Rolniczej/, rozpoczyna pracę zawodową i jako Dyrektor Związku Właścicieli Lasów w Polsce staje się jednym z najwybitniejszych specjalistów od spraw leśnictwa, reprezentując Polskę na szeregu konferencji międzynarodowych.

Przedostawszy się po klęsce wrześniowej do Francji, powraca tam do służby wojskowej i w kwietniu 1940 r. zostaje oficerem do zleceń Gen. Sosnkowskiego. W tym charakterze pracuje przy boku Generała jako adjutant od spraw politycznych aż do końca roku 1944. Od tej pory będzie zawsze stawał w obronie dobrego imienia Naczelnego Wodza, polemizując ze stawianymi mu nieraz na Emigracji zarzutami. Doskonale obeznany z archiwum Generała, ogłasza w 1967 r. monumentalną pracę historyczną pod skromnym tytułem: "Przyczynki Historyczne do okresu 1939-1945."

Z końcem roku 1948 przenosi się do Kanady, gdzie przebywa już jego brat, ostatni uznawany przez Ottawę ambasador Rządu R.P. w Londynie, Wacław Babiński. Po kilkuletniej próbie gospodarki na roli, osiedla się w roku 1953 w Montrealu i aż do przejścia na emeryturę w roku 1969 pracuje w firmie Canadian International Paper Company. Jednocześnie kontynuuje działalność publicystyczną i bierze czynny udział w życiu organizacyjnym Polonii. Jest długoletnim członkiem Zarządu Polskiego Instytutu Naukowego i dwukrotnie w latach siedemdziesiątych, Wiceprezesem Kongresu Polonii Kanadyjskiej, Okręgu Quebec.

Obfita spuścizna publicystyczna i naukowa Dr Babińskiego obejmuje, oprócz już wspomnianych "Przyczynków", dwie przedwojenne książki z dziedziny rolnictwa i leśnictwa oraz serię artykułów zarówno z tej dziedziny, jak powojennych o charakterze historycznym, politycznym, ogłaszanych głównie w londyńskich "Wiadomościach", w paryskiej "Kulturze" i "Zeszytach Historycznych".

Swe bogate archiwum z okresu wojny i lat powojennych Zmarły przekazał Instytutowi im. Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku.

Obdarzony znakomitą pamięcią, bezpośredni uczestnik wielu wydarzeń ostatniego stulecia, Witold Babiński był bezcenną kopalnią wiadomości, którymi zawsze chętnie się dzielił, jako błyskotliwy rozmówca.

Był rzadkim okazem Polaka, któremu temperament polityczny nie przeszkadzał nawiązywać dialogu, a nawet przyjaźni z ludźmi innych przekonań, że były to przekonania szczere i uczciwe. Toteż śmierć jego okrywa żałobą nie tylko najbliższą rodzinę lecz także wielu takich przyjaciół z różnych grup politycznych polskiej emigracji w Kanadzie, i na całym świecie, których łączyła z nim niezachwiana wierność służbie dla Polski Niepodległej.

S.P. ARTUR TARNOWSKI Z DZIKOWA

Dnia 19 grudnia 1984 r. odszedł od nas Artur hrabia Tarnowski - człowiek wielkiej odwagi, żarliwy i bezkompromisowy patriota, oddany całym sercem służbie Ojczyzny.

Jako niespełna 17-letni chłopiec walczy jako ułan 8 pułku ks. Józefa Poniatowskiego i po zwycięstwie pod Komarowem i odparciu nawały bolszewickiej odznaczony zostaje Krzyżem Walecznych, Medalem Wojska Polskiego i Medalem Ochotniczym za Rok 1920.

W wolnej Polsce zaangażowany w życie narodu jest posłem na sejm w latach 1934-1938, był ostatnim żyjącym posłem Rzeczypospolitej na ziemi kanadyjskiej.

W 1939 roku powtórnie walczy, nie będąc zmobilizowanym zgłasza się do swego macierzystego pułku ułanów w Krakowie. Jako ochotnik dostaje funkcję łącznika z dowództwem. Walczy z najeźdźcą aż do końca. Wzięty do niewoli pozostaje w obozach jenieckich na terenie Rzeszy. Uwolniony zostaje przez aliantów w 1945 r. po czym dotacza do 1 dywizji gen. Maczka. W rok później zostaje zdemobilizowany.

Udaje mu się wreszcie po długich latach połączyć z rodziną. Staje wówczas wobec dylematu: wrócić do kraju, czy zostać na emigracji? Polska nie jest wolna, układem jałtańskim została podporządkowana Moskwie i w tych warunkach powrót do kraju oznacza poddanie się nowemu porządkowi politycznemu, dyrygowanemu przez obce mocarstwo, co nie jest do zaakceptowania przez tak prawy i bezkompromisowy charakter. Artur Tarnowski pozostaje więc na emigracji, najpierw w Belgii, gdzie jest założycielem Skarby Narodowego, a następnie przenosi się do Kanady, do Montrealu.

Mimo wcale nie łatwych warunków, w jakich przyszło mu żyć na ziemi Kanadyjskiej, Artur hrabia Tarnowski będąc w posiadaniu niezwykle cennej kolekcji miniatur, uratowanej z majątku rodzinnego z Dzikowa, nie zdecydował się na jej sprzedaż, lecz ofiarował ją Polskiemu Muzeum w Rapperswilu, dając kolejny dowód najgłębiej pojętego patriotyzmu.

Wierną towarzyszką wszelkich trudów i poczynąń była zawsze jego żona pani Róża z d. Zamoyska, pełna dzielności, wielkiej pracowitości, wychowująca czworo dzieci.

Artur Tarnowski nie szczędził czasu i energii dla pracy społecznej, od chwili założenia był członkiem Stowarzyszenia Polskiego, następnie jego wieloletnim prezesem, a ostatnio prezesem honorowym, Jemu Stowarzyszenie Polskie zawdzięcza zorganizowanie zbiorowego ubezpieczenia zdrowotnego wówczas, kiedy nie istniały państwowe ubezpieczenia zdrowotne.

Artur hrabia Tarnowski był również długoletnim i wielce zasłużonym członkiem Polskiego Instytutu Naukowego, któremu nie szczędził pracy i wysiłku, a Biblioteka Polska Jemu zawdzięcza dary cennych książek, które przez lata hojnie ofiarowywał. Sylwetka Artura Tarnowskiego pozostanie na zawsze w historii Instytutu.

Był także w Radzie Towarzystwa Dobroczynności i poświęcał tej instytucji wiele czasu i uwagi. Interesował się wszelkimi aspektami życia Polonii montrealskiej, odznaczał się niezwykłą wprost ofiarnością: na przestrzeni wszystkich tych lat nie było takiego celu społecznego, takiej czy innej zbiórki, w których Artur Tarnowski nie wzięłby udziału. W uznaniu zasług w pracy społecznej dla Polonii otrzymał Złotą Odznakę Honorową Kongresu Polonii Kanadyjskiej.

Artur hrabia Tarnowski był przedstawicielem tej klasy społecznej, którą okupacja sowiecka i rządy reżymu komunistycznego szczególnie dotknęły. Był przedstawicielem tej klasy nadzwyczaj godnym, miał wszystkie najlepsze jej cechy - wielką kulturę osobistą, ogromną odpowiedzialność społeczną, a przy tym rzadko spotykaną skromność. Służył przykładem prawego człowieka i wiernego patrioty, oddanego Bogu, Ojczyźnie i najwyższym ideałom ludzkim, głęboko religijny, był rycerzem Niepokalanej.

Artur Tarnowski był kawalerem maltańskim, wieloletnim delegatem Polskiego Związku Kawalerów Maltańskich na Amerykę Północną.

Za wybitne zasługi obywatelskie został odznaczony Orderem Polonia Restituta.

Śmierć Jego jest dla rodziny wielkim ciosem, jest to również ogromna strata dla całej Polonii montrealskiej. Brak nam będzie Jego pięknej postaci, Jego rozumnej pomocy i rady.

Cześć Jego świetlanej pamięci !

" NON OMNIS MORIAR "

Przemówienie prof. Andrzeja Ruszkowskiego w imieniu Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie w dniu pogrzebu, Ottawa, 27.2.1985.

Jako wiceprezes Zarządu Głównego Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie i przewodniczący naszego Koła w Ottawie mam wyrazić uczucia głębokiego smutku, jaki nas ogarnia po stracie kogoś, kogo zawsze uważaliśmy i poważaliśmy jako jednego z duchowych ojców naszej instytucji.

Opłakują go dzisiaj, oprócz osób najbliższych, także inne polskie organizacje, którym zawsze tak hojnie i bezinteresownie się udzielał.

Ale żadna nie była chyba tak bardzo z nim związana, jak ta, w której zgrupowało się grono bliskich mu zainteresowaniami intelektualnymi kolegów i przyjaciół.

W ciągu wielu lat swej pracy w Zarządzie w Montrealu, gdzie sprawował rozmaite funkcje z prezesurą włącznie, jak ostatnio, od roku 1976, w Ottawie, zawsze świecił nam przykładem i służył radą, nie szukając dla siebie żadnych przywilejów czy innych korzyści.

Był naprawdę ojcowską postacią.

Jak do tego doszło?

Przez twardą szkołę życia Polaka, urodzonego w Warszawie, miotanego losami po świecie zanim Kanada stała się mu nową, ostateczną przystanią.

Urodzony 5 kwietnia 1901 roku, od dziecka wzrastał w bujnej intelektualnej atmosferze rodzinnej, gdzie łączyły się, zwłaszcza od strony matki, Marii Majewskiej, i jej rodzeństwa wpływy dynamiki rozwoju gospodarczego z wpływami piśmiennictwa naukowego.

Uzyskawszy maturę w roku 1919 w Gimnazjum Konopczyńskiego w Warszawie /w tymże roku upaństwowionym pod nazwą Adama Mickiewicza / rozpoczął studia geograficzne i pokrewne na Uniwersytecie Warszawskim, uzyskując tam w roku 1925 Doktorat za pracę "O kształtach wsi w Polsce i ich rozmieszczeniu", ogłoszoną potem przez Polską Akademię Umiejętności.

Po swym ślubie z panną Marią Płońską, młodzi Zaborscy wyruszają z końcem roku 1928 na dwuletnie studia uzupełniające do Niemiec, Szwajcarii i Francji.

Po powrocie, następuje habilitacja na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i od jesieni 1930 początek wykładów jako profesora na tymże uniwersytecie, aż do chwili przeniesienia się w 1933 do Warszawy, gdzie oprócz docentury na uniwersytecie kieruje Pracownią Kartograficzną Instytutu Badań Spraw Narodowościowych, wykłada geografię wojskową w szkołach podchorążych i innych instytucjach. Zaś w 1938 roku zostaje profesorem antropogeografii na Uniwersytecie Warszawskim.

Ochotnicza służba wojskowa w roku 1920, a potem podchorążówka w latach 1927-28 dają mu stopień podporucznika rezerwy. Zostaje zmobilizowany 3-go września 1939 r. do Wojskowego Instytutu Geograficznego, już jako porucznik.

I tu zaczyna się drugi, tyłu nam wspólny etap szkolenia życiowego - wojna.

Kampania wrześniowa rzuca profesora do Lwowa, skąd po klęsce i zajęciu tej części kraju przez okupanta sowieckiego stara się przedostać do armii polskiej we Francji poprzez granicę rumuńską. Niestety, wpada tam w ręce patrolu sowieckiego i zostaje odstawiony do więzienia "Brygitki" we Lwowie, a stamtąd rozpoczął wędrówkę po łagrach w Starobielsku, Krasnojarsku, Igarce, Dudince, Narylsku.

Dzięki amnestii z roku 1941 po najeździe hitlerowskim na Sowiety udaje mu się wydostać z obozu pracy i po wielu przygodach, na wezwanie Rządu Polskiego w Londynie, dotrzeć do Anglii, gdzie Rząd powierzył mu zorganizowanie Biura Geograficznego i drukarni kartograficznej.

Po wycofaniu w roku 1945 uznania dla Rządu Polskiego, profesor Zaborski demobilizuje się i podejmuje wykłady na Polish University College w Londynie aż do roku 1948, kiedy na zaproszenie Uniwersytetu McGill rozpocznie się w życiu rodziny Zaborskich nowy etap: Kanada.

A więc Departament Geografii na tym uniwersytecie w Montrealu a potem, od roku 1957 do 1966, zorganizowanie i kierownictwo Departamentu Geografii na Uniwersytecie Ottawskim, aż do przejścia na emeryturę, kiedy powraca do Montrealu jako profesor geografii na Sir George Williams University, aż do roku 1976.

Od tej pory jest wśród nas w Ottawie nadal czynny, dzielący z innymi skarby swej wiedzy.

Takie to trzy etapy szkoły życiowej Ojca i Brata, którego dziś tracimy: naukowca, patriotę, niezwykłego człowieka.

Naukowca przede wszystkim, uczonego wciąż chciwego wiedzy, dążył do poznawania prawdy, zwłaszcza w swojej specjalności. Przemierzającego wzdłuż i wszerz kraje i kontynenty, o których miał mówić, zbierającego wszelkie dostępne materiały, opracowującego je ze szczególną wnikliwością, utrwalającego w swej nieporównanej pamięci, aby następnie przekazywać studentom lub przygodnym słuchaczom bogactwo swych odkryć.

Któż nie pamięta tych jasnych, piękną polszczyzną głoszonych prelekcji, którymi hojnie obdarzał zwłaszcza nasze polonijne organizacje?

Ta służba polskiej społeczności była jednym z przejawów patriotyzmu profesora Zaborskiego. Już jako student brał udział w pracach plebiscytowych na Śląsku, a później, jak to zaznacza syn jego "Był szermierzem polskości i badaczem Śląska, Warmii, Mazur, Pomorza" i Kresów zarówno Zachodnich jak Wschodnich, ponieważ "Uważał je za skrzydła, bez których organizm nie może wzbić się do lotu".

Pracując w Londynie pod koniec wojny, był jednym z tych, którzy przygotowali też odzyskania Ziemi Zachodnich i Łużyc.

Kiedy po wojnie łączyły się różne charaktery i nawet niektórzy błyskotliwi ludzie szli na lep współpracy z nowymi okupantami kraju - on pozostał wierny idei Polski niepodległej i lojalny wobec tych, co ją reprezentują.

Nie przeszkadzało mu to zresztą nigdy okazywać swą życzliwość autentycznym naukowcom polskim, zarówno w jego, jak i w innych specjalnościach i służyć im radą i pomocą na terenie międzynarodowym. Jako Polak zresztą chętnie identyfikował się ze wszystkimi, którzy walczą o wolność, czy to będą Łużycanie, czy Baskowie, czy Fryzowie, Kurdowie, Ormianie lub Uzbegy.

Hasło "Za naszą wolność i Waszą" było dla niego kwintesencją polskości.

Ale ten wybitny uczony i gorący patriota pozostanie w naszej pamięci nade wszystko jako w pełnym tego słowa znaczeniu CZŁOWIEK.

Może zresztą dlatego sprawy ludzkie były zawsze w centrum Jego zainteresowań naukowych, gdzie geografia wiązała się z dziejami i ze współczesną problematyką społeczną, kulturalną, gospodarczą i polityczną mieszkańców.

Ten głęboko wierzący chrześcijanin nie tylko studiował, ale kochał bliźniego. Pewnie dlatego miał wokół siebie tyle osób miłość tę odwzajemniających. Chętnie przebywając na Kaszubach kanadyjskich, które mu przypominały kraj ojczysty, odnawiał tam zasoby energii, pozwalające mu do tak niedawna jeszcze być jednym z najbardziej ochoczych tancerzy na zabawach polonijnych, towarzyszem "do tańca i do różańca".

Toteż może dziś powiedzieć sobie: "Non omnis moriar". "Nie umrę całkowicie".

Bo żyć będzie po Nim wierna pamięć nie tylko najbliższych w rodzinie, którym wyrażamy głębokie współczucie, lecz także wielu innych, a zwłaszcza tych instytucji i stowarzyszeń, z których sporo uważa go za swego ojca, a wszystkie chyba mają mu coś do zawdzięczenia.

Pozostawił nam i następnym pokoleniom polonijnym wzór do naśladowania, wzór Polaka - obywatela świata.

APEL BIBLIOTEKI POLSKIEJ W MONTREALU

Biblioteka Polska w Montrealu założona wraz z Polskim Instytutem Naukowym w 1943 ma swoją siedzibę przy Uniwersytecie McGill. Jest jedyną na kontynencie północnoamerykańskim niezależną biblioteką i równocześnie biblioteką publiczną połączoną z wypożyczalnią i czytelnią.

Księgozbiór Biblioteki obejmuje ponad 32 tysiące tomów głównie wydawnictw krajowych, emigracyjnych i obcojęzycznych oraz wielu wydawnictw ukazujących się poza cenzurą, zbiorów map, atlasów i grafiki polskiej oraz dział archiwalny.

Katalog Biblioteki włączony jest do katalogu głównego Kanadyjskiej Biblioteki Narodowej.

Głównym celem Biblioteki jest gromadzenie piśmiennictwa ukazującego się na terenie Ameryki Północnej w języku polskim, lub w językach: angielskim francuskim związanych z tematyką polską.

Kierując się troską o zabezpieczenie dorobku piśmiennictwa polskiej emigracji i zachowanie dziedzictwa narodowego zwracamy się z prośbą do polskich pisarzy, wydawców i redaktorów, tłumaczy oraz artystów-plastyków o nadsyłanie okazowych egzemplarzy swoich prac.

Pragniemy aby polska książka służyła wielu pokoleniom Polaków.

Adres Biblioteki:

Biblioteka Polska
3479 Peel St., McGill University
Montreal, P.Q.
H3A 1W7

Tel. 514-392-5958

SEKRETARIAT STANU

WATYKAN, 5 października 1984 r.

Szanowni Państwo,

W imieniu Jego Świątobliwości Jana Pawła II serdecznie dziękuję za słowa powitania i życzeń wyrażone w liście Zarządu z dnia 8 ub.m.

Ojciec Święty, wdzięczny za okazaną w ten sposób życzliwość, przesyła Państwu zapewnienie o modlitwie i szczególne Błogosławieństwo Apostolskie na owocną pracę dla dobra kultury polskiej.

Łączę wyrazy szacunku

+ E. Martinez
Arcybiskup

Polski Instytut Naukowy
w Kanadzie i Biblioteka Polska
3479 Peel Street,
McGill University
Montreal, PQ, H3A 1W7
CANADA

PRIME MINISTER · PREMIER MINISTRE

Ottawa, K1A 0A2
October 9, 1984

Mr. Joseph Litynski and
Mr. Bohdan Lawruk,
The Polish Institute of
Arts and Sciences in Canada,
3479 Peel Street,
McGill University,
Montreal, Quebec.
H3A 1W7

Dear Mr. Litynski and Mr. Lawruk,

Thank you for your kind congratulations on our
victory.

I look forward to extending the cooperative
spirit which we have talked about during this election
campaign to our new Government.

I welcome a continuing dialogue with the
Polish-Canadian community and can assure you that your
concerns and policy suggestions will be given careful
consideration.

We will meet the challenge ahead of us with
confidence and with a full recognition of the
responsibility and trust the Canadian people have given us
with their overwhelming mandate.

Yours sincerely,

John Mulhoney

Saint Narcisse, le 13 août 1984.

Monsieur Bohdan Lawruk
Institut Polonais des arts et des sciences
Université McGill
Montréal.

Monsieur le Président,

Il y a déjà plusieurs semaines
que le volume : L'ESPRIT DU TRAVAIL est sur mon bureau
avec l'intention de vous écrire pour vous remercier. Je le
fais donc aujourd'hui.

J'ai toujours eu une très grande
vénération pour le Cardinal Wyszynski et déjà j'ai hâte de
lire son livre parce que certainement son grand esprit
religieux et du devoir doivent se refléter.

Encore une fois, croyez Monsieur
le Président, à l'assurance de mes prières pour vos frères
qui sont aussi mes frères de la Pologne pour qu'on puisse
respecter leur liberté religieuse.

Je bénis, Monsieur le Président,
votre belle propagande.

Frère dans le Christ,

Jean Garnon

Jean Garnon ptre curé.

Paroisse de La Visitation

Casier Postal 9

LAVIGNE — ONTARIO

POH 1R0

le 30 août 1984

à M. le Professeur Bohdan Lawruk

Monsieur le Professeur,

Je viens de recevoir l'exemplaire de la traduction française de l'œuvre du Cardinal Wyszyński : " L'esprit du travail ", que vous avez eu l'extrême bonté de m'offrir. Je suis très touché de votre beau geste et je lirai avec le plus grand intérêt cet ouvrage sur la spiritualité du travail.

Déjà convaincu des profits que cette étude m'apportera, je vous renouvelle, Monsieur le Professeur, l'expression de ma vive reconnaissance pour votre générosité et j'implore de Notre Seigneur et de la très Sainte Vierge, pour vous-même et l'Institut Polonais des Arts et des Sciences au Canada, grâces et bénédictions.

Père Adrien Lambert

